

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

I. Algemeen

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Het recht op IOW
3. Activering en re-integratie
4. Uitvoering
5. Overige aspecten
6. Financiële gevolgen
7. Evaluatie

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

1.1. Algemeen

De regering heeft met belangstelling kennisgenomen van het verslag van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid bij het wetsvoorstel Wet inkomensvoorziening oudere werklozen (IOW). Dit wetsvoorstel legt de nadruk op de deelname van oudere werklozen aan het arbeidsproces en biedt inkomensondersteuning zolang die deelname nog geen feit is. De regering stelt met genoegen vast dat de meeste fracties deze doelstellingen overwegend ondersteunen. Zo geven de leden van de CDA-fractie aan in grote lijnen met het wetsvoorstel in te stemmen. De leden van de PvdA-fractie achten het van groot belang dat personen die onvrijwillig werkloos zijn, kunnen vertrouwen op een goede inkomensvoorziening en op hulp bij het vinden van een nieuwe betaalde baan en constateren dat het wetsvoorstel hierop aansluit. Ook de leden van de SP-fractie en de SGP-fractie staan positief tegenover de verbeteringen van de IOW ten opzichte van de IOAW.

Naar de mening van de leden van de VVD-fractie is het van groot belang dat er een goed sociaal vangnet is voor (oudere) werkzoekenden, terwijl gelijktijdig de arbeidsparticipatie van ouderen wordt bevorderd. Hoewel de leden van de fractie van de PVV geen voorstander zijn van verdere uitbouw van de sociale voorzieningen, stemmen zij in met de nadruk die gelegd wordt op activering op de arbeidsmarkt van deze groep oudere werklozen. De leden van de fractie van de ChristenUnie onderschrijven de noodzaak om voor oudere werklozen een inkomen te garanderen. Het verslag bevat vragen ter verduidelijking bij het wetsvoorstel.

Zoals gemeld¹, heeft het verslag aanleiding gegeven de systematiek en vormgeving van de IOW nader te onderzoeken. Dit heeft geleid tot een nota van wijziging op het onderhavige wetsvoorstel, die het voorstel eenvoudiger, inzichtelijker en minder ingrijpend maken dan het oorspronkelijke voorstel, terwijl het niet ten koste gaat van de beoogde inkomensbescherming voor oudere werklozen.

Bij de beantwoording van de vragen is rekening gehouden met deze nota van wijziging. Met de nota van wijziging wordt voorgesteld om partners en 50-plussers niet meer tot de kring van rechthebbenden te laten behoren. Antwoorden op vragen over partnerverplichtingen en de IOW 50+ zijn niet meer van relevant voor het wetsvoorstel en komen daarom in deze nota naar aanleiding van het verslag niet meer terug. De volgorde van het verslag is aangehouden, maar in een enkel geval, waar samenvoeging van een aantal vragen en antwoorden voor de hand lag, is hiervan afgeweken. Zo zijn de vragen over het tijdelijke karakter van de IOW-regeling in dit hoofdstuk beantwoord en de vragen over de sollicitatieplicht en de re-integratie van IOW-gerechtigden in hoofdstuk 3. Alle financiële vragen zijn beantwoord in hoofdstuk 6.

¹ Brief over wijziging van het onderhavige wetsvoorstel, Kamerstukken II 2006/07, 30 819, nr. 6.

1.2. Doelstelling IOW

De leden van de fractie van de ChristenUnie vragen in te gaan op de doelstelling van de IOW en dan met name ten opzichte van de IOAW.

Tussen de doelstelling van de IOW en die van de IOAW bestaat geen verschil. Beide voorzieningen kennen een tweeledige doelstelling. Ten eerste het bevorderen van de arbeidsdeelname van ouderen. De IOW is activerend omdat de IOW-gerechtigde zich moet houden aan de verplichtingen tot arbeidsinpassing. De IOW kent een sollicitatieplicht tot het aanvaarden van algemeen geaccepteerde arbeid. Dit geeft een belangrijk signaal aan werknemers, werkgevers en uitkeringsgerechtigden om de arbeidsdeelname van ouderen te bevorderen.

De tweede doelstelling is het garanderen van een inkomen voor oudere werklozen tot aan de leeftijd van 65 jaar, waarbij zij niet te maken krijgen met een vermogenstoets. De IOW biedt daarmee een inkomensgarantie die qua uitkeringsregime tussen de Werkloosheidswet (WW) en de Wet werk en bijstand (WWB) ligt.

De verschillen tussen de IOW en de IOAW betreffen de *invulling* van deze doelstelling. Inhoudelijk verschilt de IOW van de IOAW met name door de beperking van de doelgroep tot 60-plussers en doordat een toets op partnerinkomen bij de IOW ontbreekt. Een ander verschil betreft de uitvoering door het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV).

1.3. Het advies van de SER en het kabinetsstandpunt

De IOW is gebaseerd op het advies van de Sociaal-Economische Raad (SER) van 15 april 2005 over de WW². De kernelementen van het door de Raad voorgestelde werkloosheidsstelsel en de hoofdstructuur van de door de Raad voorgestelde inrichting van de IOW zijn door het kabinet overgenomen in het kabinetsstandpunt³. Bij de verdere uitwerking en invulling van IOW heeft de regering op bepaalde punten een nadere afweging gemaakt.

De leden van de CDA-fractie vragen of de regering een schematisch overzicht kan verschaffen op welke punten zij afwijkt van dit SER-advies en wat de reden hiervoor is. In schema 1 zijn de afwijkende punten opgenomen. Met betrekking tot de invulling van de sollicitatieplicht in de IOW, waarvan de leden van de SP-fractie suggereren dat deze afwijkt van het SER-advies, stelt de regering dat hiervan geen sprake is. Dit onderdeel stemt geheel overeen met het SER-advies.

Schema 1.1. Wetsvoorstel IOW en afwijkende punten van SER-advies

1. Doelgroep IOW	
SER-advies	De SER stelt voor een inkomensvoorziening in te voeren voor werkloze werknemers die bij aanvang van de werkloosheid 50 jaar of ouder zijn. Qua uitkeringsregime gaat de SER voor 50-plussers uit van de huidige IOAW en voor 60-plussers van de vroegere WW-vervolguitkering.
wetsvoorstel	De regering stelt met de nota van wijziging voor een inkomensvoorziening in te voeren voor werkloze werknemers die bij aanvang van de werkloosheid 60 jaar of ouder zijn. Qua uitkeringsregime wordt uitgegaan van de vroegere WW-vervolguitkering. Voor werkloze werknemers die bij aanvang van hun werkloosheid 50 jaar of ouder zijn, maar nog geen 60 jaar, blijft de IOAW van toepassing.
reden(en)	De doelgroepbeperking die in de nota van wijziging wordt voorgesteld, leidt tot een eenvoudiger, inzichtelijker en minder ingrijpend voorstel dan het oorspronkelijke voorstel en gaat niet ten koste van de beoogde inkomensbescherming voor oudere werklozen.

² Sociaal-Economische Raad, *Toekomstbestendigheid Werkloosheidswet*, 15 april 2005, publicatienummer 5.

³ Kabinetsstandpunt *Werkloosheid en ontslagrecht*, Kamerstukken II 2004-05, 30 109, nr. 1.

2. Uitvoeringsinstantie	
SER-advies	De SER stelt voor de IOW te laten uitvoeren door gemeenten.
wetsvoorstel	De regering stelt voor de IOW te laten uitvoeren door het UWV.
reden(en)	Gelet op: <ul style="list-style-type: none"> • de wenselijkheid van een één-loketbenadering, • de te behalen schaalvoordelen en uniformiteit bij uitvoering door het UWV, en • de beperkte prikkels die zullen uitgaan van het door de SER voorgestelde financieringsregime, concludeert de regering dat uitvoering van de IOW door UWV de voorkeur geniet.
3. Financiering IOW	
SER-advies	De SER stelt een financieringssysteem analoog aan de WWB voor.
wetsvoorstel	De regering stelt voor de financiering vanuit het Toeslagenfonds te regelen.
reden(en)	<ul style="list-style-type: none"> • Nu ervoor gekozen is de IOW uit te laten voeren door het UWV (zie vorig punt) ligt financiering volgens de WWB-systematiek minder voor de hand. • De regering stelt, in aansluiting op het SER-advies, voor de IOW te financieren vanuit de algemene middelen. • Gelet op de tijdelijkheid van de regeling stelt de regering voor geen nieuw apart fonds in het leven te roepen, maar de financiering van de IOW te laten verlopen via het Toeslagenfonds.

De regering stelt voor de IOW open te stellen voor oudere werklozen die op of na 1 oktober 2006 en vóór 1 juli 2011 werkloos zijn geworden. De laatste IOW'er stroomt dan in op 31 augustus 2014⁴. En de IOW vervalt met ingang van 1 juli 2016, omdat dan de laatste IOW'er is uitgestroomd (65 jaar). Over het tijdelijke karakter van de IOW en het noemen van een laatste instroomdatum in de IOW zijn door alle fracties die inbreng hebben geleverd, vragen gesteld.

Veel fracties stellen de vraag waarom nu al wordt vastgesteld dat de IOW in 2011 zal eindigen en niet de resultaten van de evaluatie worden afgewacht. Zo kunnen de leden van de CDA-fractie zich voorstellen dat de regeling een meer duurzaam karakter krijgt en pleiten voor een evaluatie van de regeling in 2010, zonder op voorhand aan te sturen op het beëindigen van de regeling in 2011. De leden van de PvdA-fractie vragen waarom de regering niet voorstelt om de regeling te behouden, tenzij blijkt dat de arbeidsmarktpositie van oudere werklozen zodanig is verbeterd dat geen extra inkomensbescherming meer nodig is. De leden van de SP-fractie vragen eveneens waarom nu al wordt vastgesteld dat de IOW in 2011 zal eindigen. Waarom verwacht de regering dat na 2011 geen behoefte meer zal zijn aan een regeling als de IOW? Is het niet zo dat altijd een groep zal blijven bestaan die door omstandigheden na een langdurig werkzame periode geen baan zal vinden? Is het de opvatting van het kabinet dat tegen die tijd de WWB volstaat? Of blijft de IOAW in zijn huidige vorm bestaan na afloop van de IOW? zo vragen de leden van de SP-fractie. Ook de leden van de fractie van de ChristenUnie vragen aandacht voor de genoemde einddatum in het wetsvoorstel. Zou het niet beter zijn om pas bij de evaluatie een besluit te nemen over al dan niet voortbestaan van de IOW-regeling? De leden van de SGP-fractie vragen ten slotte om de IOW pas te beëindigen wanneer sprake is van voor de betrokkenen reële werkgelegenheidsperspectieven als gevolg van voldoende vraag naar arbeid. De leden van de VVD-fractie vragen aan de andere kant waarom de beëindiging van de IOAW niet ook in onderhavig wetsvoorstel is geregeld.

⁴ De 60-jarige werkloze die op 30 juni 2011 werkloos wordt (de laatst mogelijke datum van de laatst mogelijke casus), is geboren in 1951 en wordt in 1969 18 jaar. Hij heeft maximaal recht op een WW-uitkering van 38 maanden. Deze werkloze heeft bij voortdurende werkloosheid, op 31 augustus 2014 recht op IOW.

De regering beschouwt, evenals de SER, de IOW in beginsel als tijdelijke regeling. De horizonbepaling benadrukt dit tijdelijke karakter. Het beleid met betrekking tot de arbeidsparticipatie voor en na het 65^e levensjaar is nog volop in verandering. Voorjaar 2008 zal er ondermeer nader ingegaan worden op de mogelijkheden en belemmeringen van arbeid na 65 jaar. Dat mag geen reden zijn de voorziening nu niet te treffen, maar maakt tegelijk dat deze te zijner tijd bezien moet worden in het licht van andere wijzigingen. Aan de hand van ontwikkelingen op de arbeidsmarkt kan bij de evaluatie in 2010 worden bezien of op dat moment nog voldoende redenen bestaan voor een aparte voorziening voor oudere werklozen. Als dat het geval is, kan het kabinet in 2011 besluiten de IOW niet te beëindigen.

De regering heeft met het onderhavige wetsvoorstel niet willen vooruitlopen op de besluitvorming over de IOW die naar aanleiding van de evaluatie in 2010 zal moeten plaatsvinden. Toch moet in het wetsvoorstel een voorlopige keuze gemaakt worden over de inkomensbescherming van oudere werklozen op de langere termijn. De regering kiest ervoor een einddatum in de IOW op te nemen en de IOAW niet af te sluiten. Daarbij laat een IOW voor onbepaalde tijd ook een ander financieel plaatje zien (zie hiervoor hoofdstuk 6). In de vorige kabinetsperiodes zijn al diverse maatregelen genomen met als oogmerk het beroep van ouderen op de WW te beperken.⁵ Dit kabinet wil de arbeidsparticipatie van ouderen verder versterken. Hiertoe wil ik met name de kans op werkhervatting van oudere werklozen vergroten. Een structurele IOW past niet bij deze doelstelling.

De regering heeft vervolgens bewust gekozen voor de datum van 1 juli 2011 als laatste instroomdatum in de IOW, zodat het mogelijk is de resultaten van de evaluatie in 2010 af te wachten. Het kiezen van een eerder tijdstip voor de laatste instroomdatum, waarnaar de leden van de VVD-fractie vragen, zou leiden tot onzekerheid en onduidelijkheid voor werknemers. Deze werknemers hebben dan geen zekerheid wat hun rechtspositie is op het moment dat zij werkloos worden. Pas na de evaluatie zal de beslissing vallen of de IOW-regeling verlengd, gewijzigd of definitief beëindigd wordt. De datum 1 juli 2011 moet in die zin ook worden gezien als een *voorlopige* laatste instroomdatum.

De regering wil benadrukken dat oudere werklozen die bij aanvang van de werkloosheid 50 jaar of ouder, maar nog geen 60 jaar zijn, in aanmerking kunnen blijven komen voor de IOAW. Er is geen besluit genomen over de intrekking van de IOAW. Voor 60-plussers die op of na 1 juli 2011 werkloos worden, blijft vooralsnog toegang bestaan tot de IOAW, dit in antwoord op de vragen van de leden van de fracties van de PvdA, de VVD, de SP en de SGP. In de nog op te stellen Invoerings- en aanpassingswet IOW zal geregeld worden dat de IOAW niet van toepassing is op IOW-gerechtigden. Dat betekent dat oudere WW-gerechtigden die op of na 1 oktober 2006 werkloos worden en recht hebben op een IOW, geen beroep kunnen doen op de IOAW.

Schema 1.2. Instroom in IOW of IOAW

De persoon die 60 jaar of ouder is op de eerste werkloosheidsdag en	komt na afloop van de WW-periode van ten minste drie maanden in aanmerking voor
• werkloos vóór 1 oktober 2006	IOAW
• werkloos op of na 1 oktober 2006 en vóór 1 juli 2011	IOW
• werkloos op of na 1 juli 2011	IOAW

⁵ Dit betreft onder andere de vrijstelling van de basispremie WIA voor oudere werknemers, de invoering van een fiscale ouderenkorting, de herinvoering van de sollicitatieplicht voor oudere werklozen, de afschaffing van de vervolguitering en de verkorting van de maximale WW-duur.

De leden van de PvdA-fractie vragen of de regering het wenselijk acht om de IOAW ook door UWV te laten uitvoeren voor personen die na 1 juli 2011 werkloos raken en vragen dit nader te motiveren.

De uitvoering van de inkomensvoorziening(en) voor personen die op of na 1 juli 2011 werkloos raken, is onderwerp van de evaluatie die in 2010 zal worden uitgevoerd.

De leden van de PvdA-fractie vragen de regering te kwantificeren wanneer volgens haar voor de doelgroep van de IOW sprake is van 'reële werkgelegenheidsperspectieven als gevolg van voldoende vraag naar arbeid' (formulering ontleend aan SER-advies 05-05, blz. 112).

Het kabinet heeft als doelstelling de arbeidsparticipatie in Nederland tot 80 procent te verhogen. Dit is gewenst in het licht van een vergrijzende samenleving. Ouderen (55-plussers) zijn belangrijk om deze doelstelling te verwezenlijken. Ten eerste door de (stijgende) omvang van de groep ouderen (thans 2 miljoen personen) en ten tweede door de nog te lage participatie van deze groep.

Sinds het midden van de jaren negentig van de vorige eeuw is de arbeidsparticipatie van ouderen aan het stijgen. Onderstaande cijfers (schema 1.3) illustreren de progressie die gemaakt is. In de leeftijdsgroep 55-59 jaar stijgt de arbeidsdeelname met bijna 20% punt. In de leeftijdsgroep 60-64 is er bijna een verdubbeling van de arbeidsdeelname.

Schema 1.3. Arbeidsparticipatie ouderen

	1995	2006
50-54 jaar	59	72
55-59 jaar	39	58
60-64 jaar	11	21

Bovenstaande tabel toont dat de arbeidsparticipatie van ouderen is gestegen. Toch is deze nog steeds te laag. Niet alleen laag voor Nederlandse begrippen (de totale participatiegraad is 73 procent, ouderen zitten hier dus nog fors onder), maar ook in internationaal perspectief. Veel landen, waaronder Portugal, Ierland en Duitsland kennen een hogere participatiegraad van ouderen.

Het streven is daarom doorwerken tot het 65ste levensjaar tot norm te maken en doorwerken daarna meer algemeen, in plaats van het eerder stoppen met werken te stimuleren. Het feit dat in de toekomst hierdoor steeds meer ouderen zullen blijven werken, zal ook een positief effect hebben op de beeldvorming rondom oudere werknemers. Niet alleen de aanbodzijde, maar ook de vraagzijde wordt op deze manier gestimuleerd.

Ik vind het wenselijk om bij de evaluatie in 2010 vanuit een breed perspectief een oordeel te kunnen geven over de werking van de IOW in de arbeidsmarkt van dat moment. Daarbij wil ik de werkgelegenheidsontwikkeling meewegen, de arbeidsmarkt, de kans om werkloos te worden en weer werk te vinden en niet in de laatste plaats het feitelijk gebruik van de IOW zelf. Hierbij kan ook de mogelijkheid worden meegenomen de IOW als tussenstap te zien naar een meer activerende arbeidsmarkt voor oudere werklozen.

De leden van de CDA-fractie vragen, met het oog op het mogelijk langer karakter van de IOW, om een toelichting of de aanvullende toegangsvoorwaarde van een arbeidsverleden van 25 jaar die de SER voorstelde voor 60-plussers op termijn wel relevant wordt.

De aanvullende toegangsvoorwaarde dat 60-plussers een arbeidsverleden moeten hebben van 25 jaar, heeft in onderhavig wetsvoorstel materieel geen effect door de tijdelijkheid van de IOW. Bij een langduriger karakter van de IOW wordt deze extra toegangsvoorwaarde wel relevant.

Vanaf circa 2020 zou het kunnen voorkomen dat een 60-plusser wel voldoet aan de arbeidsverledeneis in de WW (4-uit-5 jareneis), maar niet voldoet aan de voorwaarden van een arbeidsverleden van ten minste 25 jaar. Dit is het gevolg van de wijze waarop het arbeidsverleden in de WW wordt vastgesteld. De kalenderjaren vanaf en met inbegrip van het jaar waarop de werknemer 18 jaar is geworden tot en met 1997 tellen voor alle werknemers zonder voorwaarden mee voor het arbeidsverleden (het fictieve arbeidsverleden). De jaren vanaf 1998 tellen slechts mee voor het arbeidsverleden als daarin ook feitelijk op 52 loondagen is gewerkt (het feitelijk arbeidsverleden).

Aangezien met het verstrijken van de jaren de periode dat feitelijk moet zijn gewerkt steeds groter wordt en bepaalde jaren niet meer 'automatisch' worden meegeteld, is het mogelijk dat de 60-jarige op den duur niet meer aan 25 arbeidsjaren komt. Hieronder twee voorbeelden.

Schema 1.4. Rekenvoorbeelden arbeidsverleden

De 60-jarige persoon die op 1 oktober 2006 werkloos wordt, is in 1946 geboren en 18 jaar geworden in 1964. Hij heeft een fictief arbeidsverleden van (1998 – 1964 =) 34 jaar. In de jaren 2001-2005 heeft hij ten minste 4 jaar gewerkt (anders voldoet hij niet aan de 4-uit-5-eis). Hij heeft dus bij aanvang van zijn werkloosheid ten minste een arbeidsverleden van 38 jaar en (afhankelijk van zijn feitelijk gewerkte jaren van 1998 tot en met 2000) maximaal 41 jaar. Alleen op basis van het fictieve arbeidsverleden voldoet deze persoon al aan de extra eis van 25 arbeidsjaren.

De 60-jarige persoon die op 1 oktober 2020 werkloos wordt, is in 1960 geboren en 18 jaar geworden in 1978. Hij heeft een fictief arbeidsverleden van (1998 – 1978 =) 20 jaar. In de jaren 2016-2020 heeft hij ten minste 4 jaar gewerkt (anders voldoet hij niet aan de 4-uit-5-eis). Hij heeft dus bij aanvang van zijn werkloosheid ten minste een arbeidsverleden van 24 jaar. Afhankelijk van zijn feitelijk gewerkte jaren van 1998 tot en met 2015 voldoet deze persoon alsnog aan de eis van 25 arbeidsjaren.
--

De leden van de PvdA-fractie vragen of de regering overwogen heeft de volgende combinatie van maatregelen te nemen: afschaffing van de IOAW voor nieuwe WW'ers per 1 oktober 2006, permanent maken van de IOW voor die groep en afschaffing van de IOW 60+ met ingang van 1 juli 2011. Deze leden vragen of de regering kan aangeven wat volgens haar de voor- en nadelen zouden zijn van een dergelijke combinatie van maatregelen. Ook vragen zij de regering aan te geven waarom een dergelijke combinatie niet de voorkeur krijgt van het kabinet.

De regering heeft een dergelijke aanpak niet overwogen. Wel is de regering met de PvdA-fractie van mening dat het oorspronkelijke wetsvoorstel, waarin voor de werklozen vanaf 50 jaar een IOW naast een IOAW zou bestaan, onnodig ingewikkeld was. De regering heeft daarom voorgesteld om de IOW te beperken tot personen die bij aanvang van de werkloosheid al 60 jaar of ouder zijn. Het betreft hier dus geen inhoudelijk verschillende voorstellen. Met de door de PvdA-fractie gesuggereerde aanpak zou overigens een voorschot worden genomen op de uitkomsten van de evaluatie van de IOW.

HOOFDSTUK 2 HET RECHT OP IOW

Een aantal fracties heeft vragen gesteld rond de kring van rechthebbenden, de hoogte van de uitkering, de vermogenstoets en inkomenstoets, inclusief de vrijlatingsregeling voor inkomsten uit arbeid en de eindiging van het IOW-recht. De regering gaat hieronder nader op deze vragen in.

2.1. Kring van rechthebbenden

Met de voorgestelde nota van wijziging bestaat de doelgroep van de IOW uit personen die werkloos zijn geworden nadat zij de leeftijd van 60 jaar hebben bereikt en die meer dan drie maanden recht hadden op een uitkering op grond van de nieuwe WW. Werknemers die op of na 1 oktober 2006, maar voor 1 juli 2011, werkloos worden en op dat moment 60 jaar of ouder zijn, kunnen na afloop van de WW-uitkering in aanmerking komen voor een IOW-uitkering. De partner van de oudere werknemer behoort niet tot de kring van rechthebbenden.

De leden van de CDA-fractie vragen wat de visie van de regering is op het uitbreiden van de IOW voor de doelgroep volledig arbeidsongeschikten, conform de reeds geldende voorwaarden van de IOW. Ook de leden van de fractie van de ChristenUnie horen graag de mening van de minister over het voorstel van de CG-Raad om mensen met een volledige arbeidshandicap in de WWB onder de werking van de IOW te brengen.

De regering acht een dergelijke uitbreiding van de doelgroep ongewenst. Daarmee zou afbreuk worden gedaan aan de activeringsdoelstelling van de IOW. Volledig arbeidsgehandicapten kunnen immers niet worden verplicht te solliciteren naar algemeen geaccepteerde arbeid. Verder wil de regering de –ten opzichte van de WWB relatief gunstige – IOW voorbehouden aan personen met een langdurige band met de arbeidsmarkt. IOW-gerechtigden voldoen aan deze voorwaarde door de eis dat ten minste in vier van de vijf voorgaande jaren voor werkloosheid is gewerkt.

De leden van de PvdA-fractie vragen of de regering de personen, die een uitkering op grond van de *Tijdelijke regeling inkomensgevolgen herbeoordeelde arbeidsongeschikten* (TRI) ontvangen, na afloop ook een IOW-uitkering kunnen ontvangen.

TRI-gerechtigden komen na afloop van de TRI-uitkering niet in aanmerking voor een IOW-uitkering. De regering behoudt de gunstige IOW voor aan werkloze werknemers die in bepaalde mate hebben deelgenomen aan het arbeidsproces en op of na 1 oktober 2006 de leeftijd van 60 hebben bereikt. Aan die voorwaarden voldoen TRI-gerechtigden niet.

De TRI-uitkering is bedoeld voor voormalige WAO-gerechtigden die in het kader van de herbeoordelingsoperatie een lagere of geen WAO-uitkering meer ontvangen en geen recht op WW (meer) hebben. TRI-gerechtigden voldoen niet aan de weken- en jareneis van de WW en hebben op het moment van werkloosheid dus onvoldoende arbeidsverleden. Daarnaast hebben TRI-gerechtigden op de eerste TRI-dag de leeftijd van 60 jaar nog niet bereikt. Arbeidsongeschikten die op de peildatum 1 juli 2004 45 jaar of ouder zijn, zijn vrijgesteld van de herbeoordelingsoperatie.

2.2. Hoogte van de uitkering

De IOW-uitkering bedraagt 70% van het wettelijk minimumloon. Dit is ongeacht de leefsituatie van de IOW-gerechtigde. De hoogte van de IOW-uitkering is gemaximeerd op de hoogte van de voorafgaand aan de IOW ontvangen WW-uitkering.

De leden van de PvdA-fractie constateren dat personen met een WW-uitkering lager dan 70% van het wettelijke minimumloon ook een IOW-uitkering lager dan 70% van het minimumloon ontvangen. Zij moeten langs twee loketten (het UWV en gemeentelijke sociale dienst) om uit te komen op het sociaal minimum. Deze leden vragen waarom de regering er niet voor heeft gekozen om de aanvulling tot het sociaal minimum te laten uitvoeren door het UWV. Worden deze personen er actief door het UWV op gewezen dat zij mogelijk recht hebben op een aanvullende bijstand en dat zij die bij de gemeente kunnen aanvragen?

Indien de uitkering op grond van de IOW minder bedraagt dan het relevant sociaal minimum, dan vindt vanuit de Toeslagenwet (TW) een aanvulling plaats tot dit sociaal minimum. Dit zal geregeld worden in de Invoerings- en aanpassingswet IOW. De TW wordt uitgevoerd door het UWV. Als betrokkene tijdens de WW-uitkering inclusief toeslag minder ontvangt dan het relevant sociaal minimum, zal hij daarnaast een aanvulling van de gemeente ontvangen. Na afloop van de WW-periode zal deze aanvullende bijstand doorlopen tijdens de IOW-uitkering.

UWV zal zorgdragen voor een actieve voorlichting en personen die recht hebben op een lagere IOW-uitkering erop wijzen dat zij bij de gemeente een beroep kunnen doen op aanvullende bijstand.

De leden van de PvdA-fractie vragen zich af hoe de IOW en de kopjesregeling zich tot elkaar verhouden en, in het verlengde daarvan, de *Wet tot wijziging van de Toeslagenwet en intrekking van de Invoeringswet stelselherziening sociale zekerheid in verband met het verbeteren en vereenvoudigen van de wijze waarop het sociaal minimum wordt gewaarborgd in de loondervingsuitkeringen*.⁶ Op welke artikelen is de kopjesregeling gebaseerd?

De kopjesregeling is een onderdeel van de *Invoeringswet stelselherziening sociale zekerheid* (artikelen 24, 48 en 64a IWS). Deze regeling zorgt ervoor dat een bruto uitkering (en eventuele toeslag) zodanig wordt opgehoogd dat het bedrag dat resteert na aftrek van belastingen en premies gelijk is aan het netto relevant sociaal minimum.

De Wet tot wijziging van de TW zorgt ervoor dat het kopje in de toeslag wordt geïncorporeerd. De kopjesregeling vervalt en uitkeringsgerechtigden krijgen een hogere toeslag. De kopjesregeling is dus niet meer van toepassing, ook niet op een IOW-uitkering.

De PvdA-fractie vraagt om aan te geven hoeveel mensen de afgelopen vijf jaren een verhoging van de uitkering hebben gekregen op basis van de kopjesregeling.

In 2002 ontvingen naar schatting 65.000 personen een kopje op de uitkering (WAZ, Wajong, WAO/WIA, WW en ZW). Dit was in 2006 gestegen naar circa 73.000 uitkeringsgerechtigden. Het overgrote deel van deze uitkeringen (circa 90%) betreft Wajong-uitkeringen.

De leden van de SP-fractie vragen de regering de hoogte van de IOW-uitkering te presenteren op basis van het wettelijk minimumloon met ingang van 1 januari 2007.

Voor de IOW-gerechtigde zou de hoogte (onafhankelijk van de leefsituatie) met ingang van 1 januari 2007 €910,56 per maand (70% van het bruto wettelijk minimumloon, inclusief 8% vakantiegeld) bedragen. Als deze uitkering lager is dan het voor de leefeenheid relevant sociaal minimum, kan recht op een aanvulling bestaan tot vanuit de Toeslagenwet.

⁶ Staatsblad 2007, nr. 302.

Met ingang van 1 januari 2008 zou de hoogte van de IOW-uitkering €934,50 bruto per maand bedragen.

2.3. Vermogenstoets

In antwoord op de vraag van de leden van de SP-fractie of opgebouwde rechten in een levensloopregeling behoren tot het vermogen en betrokken worden bij de vermogenstoets, wijst de regering erop dat de IOW geen vermogenstoets kent. Opgebouwde rechten in een levensloopregeling worden derhalve in dat kader niet in aanmerking genomen.

2.4. Inkomenstoets

De leden van de SP-fractie vragen of opgebouwde pensioenrechten die voor het 60ste levensjaar tot pensioenuitkeringen zouden kunnen komen, in het kader van de IOW als inkomen worden beschouwd. Met andere woorden, kan een IOW'er verplicht worden om aanspraken op flexibele pensioenregelingen te maken als die een pensioen voor het 60ste jaar mogelijk maken? Worden uitkeringen van een verzekeringsmaatschappij voor bijvoorbeeld bedrijfsongevallen en beroepsziekten, en ontslagvergoedingen, betrokken bij de inkomenstoets?

De IOW volgt in het algemeen met betrekking tot pensioenregelingen dezelfde systematiek als de WW (artikel 34, van de WW). In de IOW is geen bepaling opgenomen die de werkloze werknemer verplicht om aanspraak te maken op flexibele pensioenregelingen als die een pensioen voor het 60ste jaar mogelijk maken. De IOW'er kan dus niet worden gedwongen aanspraak op een dergelijke regeling te maken. Indien de werkloze werknemer echter inkomsten uit een dergelijke flexibele pensioenregeling ontvangt, worden deze in het kader van de IOW wel als inkomen beschouwd en in mindering gebracht op de uitkering.

Of uitkeringen van een verzekeringsmaatschappij voor bijvoorbeeld bedrijfsongevallen en beroepsziekten in aanmerking worden genomen als inkomen, hangt af van de aard van de uitkering. Voor zover de uitkering naar aard en strekking overeenkomt met een loondervingsuitkering, wordt deze in aanmerking genomen bij het vaststellen van de hoogte van de uitkering.

Tevens stellen de leden van de SP-fractie de vraag of ontslagvergoedingen worden betrokken bij de inkomenstoets in de IOW. Ook hier geldt dat de IOW de systematiek van de WW volgt. Een eenmalige uitkering die na beëindiging van de dienstbetrekking aan een werknemer in verband met die beëindiging worden betaald, wordt niet beschouwd als inkomen uit of in verband met arbeid en derhalve wordt hiermee geen rekening gehouden bij de vaststelling van de hoogte van de IOW-uitkering. Op de situatie dat staande de dienstbetrekking van de ontslagvergoeding een stamrecht wordt gekocht, gaat de regering in bij de beantwoording van vragen van de PvdA-fractie in hoofdstuk 5 (overige aspecten).

2.5. Vrijlatingsregeling voor inkomen uit arbeid

Het inkomen uit arbeid van de IOW-gerechtigde wordt met diens uitkering verrekend. De IOW kent een vrijlatingsregeling voor een deel van het inkomen uit arbeid. De leden van de SP-fractie vragen naar de hoogte van de vrij te laten inkomsten. Met de nota van wijziging wordt voorgesteld 30% van de inkomsten die de IOW-gerechtigde verwerft, vrij te laten.

De leden van de PvdA-fractie vragen hoe de regering deze vrijlatingsregeling rijmt met het adagium dat werk moet lonen en dat meer werk meer moet lonen. De leden van de SP-fractie vragen of het benutten van de vrijlating leidt tot een armoedeval en of de regering de omvang hiervan kan illustreren met rekenvoorbeelden.

De met de nota van wijziging voorgestelde vrijlatingsregeling is in overeenstemming met het adagium dat werk moet lonen. Van elke euro extra inkomen uit arbeid houdt de uitkeringsgerechtigde op grond van deze regeling bruto 30 cent over. De vrijstelling geldt gedurende de gehele looptijd van de IOW.

De regering acht een in omvang beperkte vrijlating van inkomsten uit arbeid gewenst en verantwoord als financiële stimulans voor uitkeringsgerechtigden om aan het werk te gaan en te blijven. Een hogere vrijlating zou de IOW het karakter van een inkomenssuppletie geven en het is in de ogen van de regering niet juist dat een uitkeringsgerechtigde naast zijn uitkering een volledig (minimum)inkomen zou kunnen verdienen. Aan de andere kant kent een lagere vrijlatingsregeling wellicht te weinig prikkelwerking om te gaan werken. De regering heeft gemeend met de voorgestelde vrijlatingsregeling een goede balans te hebben gevonden.

Het effect van de IOW-vrijlatingsregeling hangt af van de individuele situatie. Als er geen recht op toeslag op grond van de Toeslagenwet⁷ is, dan zijn de netto-effecten van de IOW-vrijlatingsregeling als volgt⁸:

- Een IOW-er die een baan accepteert voor één dag in de week op minimumloonniveau, gaat er netto ruim €900 per jaar op vooruit. De inkomensvoortgang is ruim 9% van zijn oorspronkelijke inkomen (de kale IOW-uitkering).
 - Bij twee dagen werken op minimumloonniveau is de inkomensvoortgang ruim €1.600; een inkomensvoortgang van ruim 16%.
 - Bij drie dagen werken op minimumloonniveau is de inkomensvoortgang bijna €2.600 (+26%).
 - Bij vier dagen werken op minimumloonniveau is de inkomensvoortgang €3.650 (+37%).
 - Bij vijf dagen werken op minimumloonniveau vindt uitstroom uit de uitkering plaats. De inkomensvoortgang ten opzichte van de kale IOW-uitkering is €4.450 (+45%). De inkomensvoortgang ten opzichte van vier dagen werken met IOW-uitkering is €800 (+6%).
- In al deze gevallen loont het om (meer) te gaan werken.

De leden van de PvdA-fractie vragen wat de financiële gevolgen zijn van verruiming van de vrijlatingsregeling tot 30% van alle bijverdiensten.

Voor de exacte financiële gevolgen van de in de nota van wijziging voorgestelde vrijlatingsregeling van 30% van alle bijverdiensten zijn onvoldoende gegevens bekend. Gelet op het beperkte beroep op de IOW (jaarlijks stromen naar schatting 500 personen in) zijn de financiële gevolgen gering.

2.5. Eindiging van IOW-recht

⁷ Als sprake is een toeslag op grond van de Toeslagenwet, dan is de vrijlatingsregeling van de TW bepalend. Dit is doorgaans het geval bij alleenstaanden met alleen een IOW-uitkering en bij gehuwden (of gelijkgestelden) wanneer de partner geen eigen inkomen heeft.

⁸ Bij de werkloosheidsval die wordt gepresenteerd in de begroting van het Ministerie van SZW wordt ook rekening gehouden met de effecten van het hogere inkomen op inkomensafhankelijke regelingen, zoals de zorgtoeslag, de huurtoeslag en lokale regelingen (zoals kwijtschelding van lokale lasten en bijzonderebijstand). Als hiermee rekening wordt gehouden in bovenstaande voorbeelden levert dat niet zoveel verschil (het gezinsinkomen is namelijk veelal hoger, omdat sprake is van een partnerinkomen of een aanvullend inkomen van de alleenstaande). In het voorbeeld van vijf dagen werken zou alleen de zorgtoeslag (uitgaande van een fulltime werkende partner met een inkomen op minimumloon) circa €270 lager worden. Er resteert een inkomensvoortgang van bijna €4.200 (+ 42%).

De leden van de SP-fractie vragen onder welke omstandigheden een werkloze onbetaald verlof kan genieten.

Een werkloze kan geen onbetaald verlof genieten. Onder onbetaald verlof wordt verstaan een tussen werkgever en werknemer voor een gedeelte of het geheel van de arbeidstijd overeengekomen verlof, waarin de werknemer geen arbeid jegens de werkgever verricht (artikel 1, onderdeel g, van de WW).

De leden van de VVD-fractie vragen hoe beschikbaarheid in het kader van de IOW wordt getoetst. Gelden hierbij dezelfde criteria als bij jongere werkzoekenden, zo vragen deze leden.

De IOW-gerechtigde moet voldoen aan de arbeidsverplichtingen van de IOW. Hij dient onder meer te solliciteren naar algemene geaccepteerde arbeid, algemeen geaccepteerde arbeid te aanvaarden en te behouden. De verplichtingen in de IOW zijn ontleend aan de verplichtingen die voor WW-gerechtigden gelden, zij het dat IOW-gerechtigden zich direct beschikbaar moeten stellen voor alle arbeid, die algemeen maatschappelijk aanvaard is. Zij kunnen dus geen eisen stellen aan het niveau van de functie, de aard van het werk en aan het loon. Het UWV zal toetsen of IOW-gerechtigden zich houden aan deze verplichtingen. Hiertoe zal de IOW-gerechtigde het UWV moeten informeren. Bij de toetsing op de naleving van de IOW-verplichtingen zal het UWV maatwerk betrachten. Leeftijd kan daarbij een rol spelen voor zover dat in het individuele geval een relevant gegeven is. Het niet nakomen van deze verplichtingen leidt tot een maatregel, in casu een korting op de uitkering.

2.6. Verschillen met IOAW

De leden van de VVD-fractie vragen of een werkloze 60-plusser met een werkende partner die voldoende inkomen heeft om gezamenlijk van te leven, een uitkering krijgt, terwijl dit onder de IOAW niet het geval was.

Het is juist dat de werknemer, die werkloos wordt op of na zijn 60ste, met een werkende partner die voldoende inkomen heeft, na afloop van de WW-uitkering in aanmerking kan komen voor een IOW-uitkering. Met de voorwaarden van de IOAW is dit niet het geval. Dit heeft te maken met het feit dat de IOW, net als de vroegere WW-vervolguitkering, 70% van het wettelijke minimumloon bedraagt, ongeacht het inkomen van de partner. Als de IOW een partnerinkomentoets zou kennen, zouden naar schatting 250 IOW-uitkeringen op jaarbasis wegvallen (van de totale jaarlijkse verwachte instroom van 500).

HOOFDSTUK 3 ACTIVERING EN RE-INTEGRATIE

3.1. Re-integratie van werkloze werknemers

De leden van de PvdA-fractie vragen welke instantie verantwoordelijk is voor de re-integratie van mensen met een IOW-uitkering lager dan 70% van het wettelijk minimumloon, die tevens een beroep doen op aanvullende bijstand.

In de *Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen* (Wet SUWI) is geregeld dat in geval sprake is van een uitkering die deels door het UWV en deels door een gemeente wordt uitbetaald, het UWV verantwoordelijk is voor re-integratie. Het UWV en een gemeente kunnen in individuele gevallen overeenkomen de re-integratieverantwoordelijkheid anders te beleggen. Deze uitzondering maakt het voor gemeenten mogelijk om in het kader van een wijkgerichte aanpak ook de uitkeringsgerechtigden te betrekken die volgens de hoofdregel door het UWV worden gere-integreerd.

De leden van de PvdA-fractie verzoeken de regering toe te lichten waarom het gedurende de werkloosheidsperiode slechts éénmaal mogelijk is om te starten als ondernemer. Kan de regering aangeven wat de gevolgen zouden zijn als WW en/of IOW-gerechtigden na vijf jaar opnieuw zouden mogen proberen als ondernemer te starten, zo vragen deze leden.

De nota van wijziging stelt voor het vereiste om toestemming van het UWV voor de start als zelfstandige te laten vervallen. De regering wil oudere werklozen in de gelegenheid stellen om met zelfstandige activiteiten in hun levensonderhoud te voorzien. Het verrichten van werkzaamheden als zelfstandige wordt beschouwd als een passende manier om uit de uitkering te komen. IOW-gerechtigden kunnen dus zonder toestemming starten als zelfstandige. Het vervallen van het toestemmingsvereiste betekent dat uitkeringsgerechtigden, anders dan in de WW, tijdens de IOW-uitkering meermalen kunnen starten als zelfstandige. De IOW-gerechtigde is wel verplicht om de start van de zelfstandige activiteiten aan het UWV te melden. De inkomsten uit de zelfstandige activiteiten worden – net als andere inkomsten uit arbeid – met de uitkering verrekend. Zolang de IOW-gerechtigde minder verdient dan de voor hem geldende grondslag, houdt hij recht op uitkering. Daarmee blijven ook de verplichtingen op grond van de IOW van toepassing.

De leden van de fractie van de ChristenUnie vragen of de minister kan aangeven op wat voor manier de speciale aandacht voor de arbeidsparticipatie van de oudere werklozen vorm wordt gegeven. In het verlengde hiervan vragen de leden van de VVD-fractie om een toelichting waarom de voorgestelde IOW beter zal werken als het gaat om de re-integratie van oudere werknemers dan de bestaande IOAW.

Door de IOW bij het UWV te positioneren kan met betrekking tot de re-integratie worden voortgebouwd op de re-integratieactiviteiten die gedurende de WW-periode zijn gestart. De invoering van de IOW voorkomt een systeemovergang. De regering verwacht dat de re-integratie van oudere werknemers door de voorgestelde IOW beter gaat werken, aangezien betrokkene bij dezelfde re-integratiecoach blijft (en zijn voorgeschiedenis dus al bekend is) en de inzet van re-integratiemiddelen aansluit bij eerdere investeringen. Overigens wordt de Tweede Kamer in het voorjaar van 2008 een notitie gestuurd met aanvullende maatregelen om de arbeidsparticipatie van ouderen te stimuleren.

De leden van de fractie van de ChristenUnie zijn tevens benieuwd of de minister inzicht kan geven in de aantallen van succesvol gere-integreerde oudere werklozen.

Bijna de helft van alle beëindigde WW-uitkeringen (46%) van 55-plussers heeft als reden werkhervatting. De schatting voor het jaar 2006 komt dan op circa 17 duizend personen van 55 jaar en ouder die in dat jaar de WW zijn uitgestroomd wegen werkhervatting. Van de 50-plussers die een re-integratietraject hebben gevolgd, vindt 20% een baan.

3.2. Plichten IOW

De leden van de PvdA-fractie vragen de regering schematisch aan te geven welke verschillen er zijn tussen de IOW en WW voor wat betreft de verplichtingen ter voorkoming van het ontstaan en bestaan van recht op uitkering (mochten die verschillen er zijn).

Zoals uit onderstaand schema blijkt, is er in het algemeen geen verschil tussen de verplichtingen in de IOW en die in de WW met betrekking tot het voorkomen van het ontstaan en bestaan van recht op uitkering. De verplichting te voorkomen werkloos te worden (artikel 24,

eerste lid, onderdeel a) is voor de IOW-gerechtigde overbodig. Voorafgaande aan de IOW-uitkering ontving hij immers een WW-uitkering, waarin onder andere de verplichting geldt om passende arbeid te verkrijgen en te aanvaarden. Daarnaast wordt in de WW uitgegaan van het begrip passende arbeid en in de IOW van algemeen geaccepteerde arbeid.

Schema 3.1 Verplichtingen ter voorkoming van het ontstaan en bestaan van recht op uitkering

IOW	WW	Inhoud
Artikel 18, eerste lid	Artikel 24, vijfde lid	benadeling financieringsfonds
Artikel 18, tweede lid	Artikel 24, eerste lid, sub b, onderdeel 3	door eigen toedoen geen arbeid behouden
Artikel 18, derde lid, onderdelen a en b	Artikel 24, tweede lid, onderdelen a en b	verwijtbare werkloosheid
Artikel 18, vierde lid	Artikel 24, zesde lid	gedragingen die de fondsen niet benadelen

3.3. Vrijstellingen en ontheffingen

De IOW sluit op het punt van de sollicitatieplicht en re-integratieactiviteiten aan op de WW. Dit betekent dat bij de vormgeving van de sollicitatieplicht de kaders van de WW zijn gevolgd. Het UWV zal met de IOW-gerechtigden afspraken maken over de invulling van de sollicitatieplicht en de inzet van re-integratieactiviteiten. Evenals bij de uitvoering van de WW, maakt het UWV individuele, op de persoon toegesneden afspraken. Hierbij wordt rekening gehouden met de individuele omstandigheden van de betrokkene. Het wetsvoorstel wijkt op dit aspect dus niet af van het SER-advies.

In het verlengde daarvan vragen de leden van de SP-fractie waarom de individuele afstand tot de arbeidsmarkt en perspectiefloos gebleken re-integratieactiviteiten niet betrokken worden bij ontheffing van de sollicitatieplicht.

Net als in de WW wordt in de IOW de mogelijkheid gecreëerd om een ontheffing of vrijstelling van de sollicitatieplicht aan te vragen. Bij de vormgeving van de ontheffing van de sollicitatieplicht die geldt op basis van de IOW, zullen beoordelingscriteria worden geformuleerd waarin tot uitdrukking wordt gebracht dat betrokkenen een zo grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben dat zij geen re-integratiemogelijkheden meer hebben. De beoordelingscriteria in de WW zullen hierbij als uitgangspunt worden genomen.

De leden van PvdA-fractie vragen wie de naleving van de sollicitatieplicht controleert.

Het UWV toetst of IOW-gerechtigden de gemaakte afspraken nakomen. Het CWI speelt hierbij geen rol.

De leden van de PvdA-fractie willen graag weten hoeveel personen die op 31 december 2003 57,5 jaar of ouder waren, gebruik hebben gemaakt en nog gebruik maken van de mogelijkheid om vrijgesteld te worden van de sollicitatieplicht vanwege mantelzorg of vrijwilligerswerk.

Uit analyse van het UWV-bestand van WW-gerechtigden blijkt dat eind november 2007 223 personen toestemming van het UWV hadden om gebruik te maken van deze vrijstellingsregeling.

De leden van de SP-fractie vragen te onderzoeken hoe effectief de huidige sollicitatieplicht voor personen van 57,5 jaar en ouder is en wat de (de-)motiverende effecten zijn op de

sollicitant. Is sprake van een administratieve lastendruk op de werkloze die geen enkel doel dient?

Het kabinet Balkenende II heeft de uitzonderingspositie voor 57,5 jarigen met betrekking tot de sollicitatieplicht ongedaan gemaakt. Dit kabinet achtte het niet aanvaardbaar dat werklozen vanaf die leeftijd werden afgeschreven voor deelname aan de arbeidsmarkt. De herinvoering van de sollicitatieplicht had als doel om – in samenhang met andere maatregelen – het gebruik van de WW als route voor vervroegde uittrekking tegen te gaan. Daarnaast beoogde deze maatregel de bevordering van de uitstroom van ouderen uit de WW naar werk.

Uit de ontwikkeling van de instroom en de uitstroom van ouderen in de WW blijkt dat deze maatregel, in combinatie met andere maatregelen om de arbeidsparticipatie van ouderen te bevorderen, doeltreffend is geweest. De instroomkans is afgenomen tot een niveau dat zelfs beneden de gemiddelde instroomkans ligt. Daarnaast neemt ook de gemiddelde uitkeringsduur af. De verwachte instroomkans van ouderen (55+) in de WW en hun werkhervattingskans binnen twaalf maanden na instroom zijn prestatie-indicatoren die deze kabinetsperiode periodiek terugkomen in begroting en jaarverslag van SZW.

Ook vragen de leden van de PvdA-fractie de regering aan te geven hoeveel mensen die op 31 december 2003 57,5 jaar of ouder waren op dit moment langer dan een jaar werkloos zijn.

Uit de meest recente uitvoeringsinformatie van UWV op persoonsniveau over het jaar 2006 blijkt dat op 31 december 2006 28 duizend personen langer dan een jaar een WW-uitkering hadden en op 31 december 2003 57,5 jaar of ouder waren. Van de IOAW is bekend dat medio 2007 ruim 4 duizend personen 61 jaar of ouder waren (deze personen waren in december 2003 ten minste 57,5 jaar).

De leden van de PvdA-fractie vragen zich ten slotte af wat met de zin “De afweging voor een eventuele vrijstelling van de sollicitatieplicht en andere arbeidsverplichtingen voor bepaalde categorieën partners van oudere werklozen, wordt meegenomen in de lagere regelgeving” (paragraaf 4.4.1 van de memorie van toelichting) wordt bedoeld.

Deze zin betreft een reactie op een aantal passages uit de CWI-toets over mogelijke vrijstellingen en ontheffingen. In navolging van de WW zal ook voor IOW-gerechtigden en hun partners vrijstellingen en ontheffingen van onder meer de sollicitatieplicht worden geregeld. Dit zal zijn beslag krijgen in lagere regelgeving. Het ontheffingskader van de WW zal hierbij als uitgangspunt worden genomen.

HOOFDSTUK 4 UITVOERING

De leden van de CDA-fractie vragen een toelichting waarom de regering kiest voor een taakverbreding van het UWV, terwijl het UWV het uitvoeringsinstituut voor werknemersverzekeringen is en niet voor voorzieningen. Zou verder de één-loketfunctie bij gemeenten niet veel beter gewaarborgd zijn, omdat de gemeenten bij activering van uitkeringsgerechtigden veel beter kunnen inspelen op de regionale arbeidsmarktsituatie, gemeenten ook bijstandsuitkeringen en uitkeringen voor bijzondere bijstand verstrekken waar (eventueel voormalig) IOW-gerechtigden ook voor in aanmerking zouden kunnen komen? Waarom heeft de regering in haar overwegingen niet meegenomen dat de gemeenten reeds gewend zijn de IOAW, de regeling die vooraf ging aan de IOW, te verstrekken? aldus deze leden.

Met de nota van wijziging wordt voorgesteld de IOW te beperken tot oudere werklozen die bij aanvang van werkloosheid 60 jaar of ouder zijn. De uitvoering van de IOW zal verzorgd worden door het UWV. Een belangrijke gedachte daarbij is dat bij uitvoering door het UWV sprake is van één loket voor de werkloze werknemer. Immers, voordat een beroep op de IOW kan worden gedaan, dient eerst de maximale uitkeringstermijn van de WW te zijn bereikt. De werkloze werknemers die een beroep doen op de IOW, zijn dus al bij het UWV als uitkeringsgerechtigde bekend. Dit betekent continuïteit in de re-integratie en de uitkeringsverzorging. Daarbij heeft het UWV ook de mogelijkheid om in te spelen op de regionale arbeidsmarkt, bijvoorbeeld bij de aanbesteding van trajecten en de wijze waarop de IRO's worden ingezet.

Bij uitvoering door gemeenten zou sprake zijn van een nieuw en afwijkend regime van het huidige IOAW-regime en de WWB. Uitvoering van de IOW door gemeenten zou bovendien betekenen dat bij circa 450 gemeenten voor een beperkte groep uitkeringsgerechtigden, een van de huidige IOAW afwijkende financieringssysteem en uitkeringssysteem van toepassing zou zijn. Iedere gemeente zou de uitvoeringsorganisatie daarop apart dienen in te richten. Het UWV heeft aangegeven dat de inhoud van de IOW en de te toetsen criteria bekend terrein zijn voor het UWV.

De leden van de VVD-fractie vragen of, nu de krapte op de arbeidsmarkt steeds nijpender wordt, dit reden is tot een heroverweging van het advies van de VNG om de financiering van de IOW- analoog aan de WWB- onderdeel te maken van de budgetfinanciering op grond van het Fonds Werk en Inkomen. Leren de ervaringen met de WWB niet dat budgetverantwoordelijkheid van gemeenten positieve effecten heeft op re-integratie van werkzoekenden?

Bij de keuze om het UWV de IOW te laten uitvoeren heeft de regering meegewogen dat uitvoering van de IOW door gemeenten op basis van een budgettering in beginsel een financiële prikkel richting gemeenten kan bieden om uitkeringsgerechtigden te activeren. Deze prikkel is bij de IOW echter beperkter dan in de WWB.

De regering zegt, in antwoord op de vraag van de leden van de PvdA-fractie toe, dat WW-gerechtigden, van wie kan worden verwacht dat zij na afloop van de WW-uitkering een beroep zullen doen op een IOW-uitkering, actief benaderd worden middels een zoveel mogelijk voorbedrukt formulier. Het UWV zal de zogenoemde systematiek van de omgekeerde intake toepassen. De gepresenteerde gegevens kan de IOW-gerechtigde daarbij controleren en laten corrigeren. Dat betekent dat de aanvragers voor een IOW-uitkering alleen die gegevens dienen aan te leveren die niet al in de administratie van het UWV zijn opgenomen.

HOOFDSTUK 5 OVERIGE ASPECTEN

5.1. Internationale aspecten

De leden van de CDA-fractie verzoeken om een nadere uitleg over de verklaring van de regering dat artikel 68 van Verordening (EEG) nr. 1408/71 prevaleert boven artikel 6 van de IOW. Zij verwijzen hierbij naar het advies van de Raad van State op dit punt van de verenigbaarheid van artikel 6, zevende lid, van de IOW met artikel 68, tweede lid van Verordening (EEG) nr. 1408/71.

De Raad van State heeft in haar advies bij het wetsvoorstel IOW opgemerkt dat artikel 6 van het wetsvoorstel IOW niet verenigbaar is met artikel 68, tweede lid van Verordening (EEG) nr. 1408/71 en adviseert om het wetsvoorstel op dit punt in overeenstemming te brengen met genoemde Verordening. De regering heeft het advies van de Raad van State niet gevolgd om

de volgende reden. Europese Verordeningen worden, anders dan Europese richtlijnen die worden omgezet in nationale wetgeving, niet omgezet in nationale wetgeving. Dit is gebaseerd op artikel 249 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschappen. Dit artikel bepaalt dat een Verordening verbindend is in al haar onderdelen en rechtstreeks toepasselijk is in elke lidstaat. Hieruit volgt dat de Verordening deel uitmaakt van het Nederlandse rechtstelsysteem. Het UWV voert dus niet alleen de IOW en andere socialeverzekeringswetten uit, maar past ook Verordening (EEG) nr. 1408/71 toe: in grensoverschrijdende uitkeringssituaties wordt het IOW-recht toegekend op basis van Verordening (EEG) nr. 1408/71. Er is derhalve

geen sprake van dat aan de betrokken personen in strijd met het EG-recht enig voordeel zou worden onthouden. Het betreffende artikel 6, zevende lid, van de IOW, vervalt overigens met de nota van wijziging.

5.2. *Consequenties voor de IOAW*

De leden van de PvdA-fractie stellen een aantal vragen met betrekking tot stamrechtuitkeringen die thans soms in mindering worden gebracht op de IOAW. Inmiddels heeft de regering in de beantwoording van schriftelijke vragen van het lid Heerts (Aanhangsel Handelingen II, 2007/2008, nr. 692) aangegeven het wenselijk te achten een einde te maken aan de onzekerheid over de verrekening van stamrechtuitkering die bestaat sinds de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep van 19 april 2005 (02/4792, LJN: AT4952). Hiertoe zullen de Inkomensbesluiten IOAW/Z, TW, Anw en AOW worden gewijzigd. De wijziging houdt in dat periodieke uitkeringen uit een stamrecht, niet als inkomen worden beschouwd voor uitkeringen op grond van de IOAW/Z, TW, Anw en AOW. Dit betreft de situatie waarin een stamrecht op verzoek van de werknemer, met een eenmalige ontslagvergoeding door de werkgever ten behoeve van die werknemer, is aangekocht.

Met de wijziging wordt beoogd het beleid ten aanzien van het Inkomensbesluit IOAW te codificeren dat het ministerie van SZW gedurende 20 jaar richting gemeenten heeft uitgedragen. Hierbij wordt tevens aandacht besteed aan de overgangsproblematiek. Het streven is dat de wijziging in de Inkomensbesluiten uiterlijk op 1 april 2008 worden gepubliceerd in het Staatsblad. Gemeenten zijn hierover geïnformeerd in de verzamelbrief van december 2007. Tevens zijn zij bij deze gelegenheid gewezen op de mogelijkheid te anticiperen op de wijzigingen in het Inkomensbesluit IOAW.

HOOFDSTUK 6 FINANCIËLE GEVOLGEN

6.1. *Uitkeringslasten*

De leden van de PvdA-fractie vragen de regering een inschatting te geven van het aantal WW'ers dat na afloop van de WW-uitkering een beroep doet op de IOAW. Hierbij verzoeken zij om een verdeling naar leeftijdscategorie op de eerste WW-dag: 50-55 jaar, 55-60 jaar en 60-65 jaar. Daarnaast vragen de leden van de PvdA-fractie een inschatting van de IOW voor de komende jaren.

Precieze cijfers over de doorstroom vanuit de WW naar de IOAW zijn niet voorhanden. Uit cijfers van het CBS blijkt dat in 2005 (meest recente cijfers) de instroom in de IOAW voor de leeftijdscategorie 50-65 jaar als volgt is:

Tabel 6.1. Instroom in de IOAW naar leeftijdscategorie⁹ (2005)

⁹ Een deel van deze instroom is vanwege gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid.

leeftijd bij aanvang WW	instroom IOAW
50 tot 55 jaar	100
55 tot 60 jaar	450
60 tot 65 jaar	950

Door de verkorting van de WW-duur zullen ouderen eerder de maximumduur bereiken. Hiervoor gecorrigeerd wordt de jaarlijkse instroom in de IOW geschat op 50 in 2009, 500 in de periode 2010 t/m 2013 om daarna geleidelijk af te nemen tot nul in 2017.

De leden van de CDA-fractie, de PvdA-fractie en de fractie van de ChristenUnie vragen welke uitgangspunten en aannames zijn gehanteerd bij de jaarlijkse instroom van 250 personen in de IOW 60+, de verblijfsduur van 11 maanden en de uitkeringslasten ad €13 miljoen voor de groep 60-65 jaar. Voorts willen de leden van de CDA-fractie weten hoe de uitvoeringskosten zich verhouden tot de totale uitkeringslasten van de IOW. De leden van de PVV-fractie vragen hoeveel ouderen in aanmerking komen voor de IOW.

Het aantal van 250 betreft de *extra* jaarlijkse instroom in de IOW ten opzichte van de IOAW als gevolg van de vrijstelling van het partnerinkomen. Het is dus het deel van de IOW-instroom dat extra uitkeringslasten genereert en niet de gehele instroom van de leeftijdscategorie 60-65 jaar. Die wordt geschat op 500 personen. Het aantal van 250 is gebaseerd op uitvoeringsgegevens van UWV en houdt rekening met het aantal personen dat 60 jaar of ouder is op de eerste WW-dag, de maximumduur van zijn WW-uitkering bereikt en vervolgens doorstroomt naar de IOW.

Een persoon die op zijn eerste WW-dag 60 jaar of ouder is, is - uitgaande van het maximum arbeidsverleden - minimaal 63 jaar en twee maanden als hij naar de IOW doorstroomt. Zijn maximale verblijfsduur in de IOW is derhalve 1 jaar en 10 maanden (is 22 maanden). Niet iedere oudere werkloze zal precies op zijn 60ste instromen in de IOW. Bij een veronderstelde gespreide instroom van de leeftijdscategorie 60-65 in de WW, is de gemiddelde verblijfsduur in de IOW dan 11 maanden. Gedurende de periode dat de extra instroom een beroep op de IOW doet - in de jaren 2009-2016 - zorgt deze voor circa €15 miljoen extra uitkeringslasten.

Op dit moment wordt rekening gehouden met een bedrag aan uitvoeringskosten IOW van circa €3,3 miljoen cumulatief voor de periode 2009-2014. Dit bedrag is exclusief uitvoeringskosten voor re-integratie van IOW'ers en inclusief invoeringskosten. In het Jaarplan 2009 komt UWV met een opgave van de definitieve uitvoeringskosten.

De leden van het CDA vragen wat de financiële gevolgen zouden zijn van een eventuele verlenging van de IOW voor onbepaalde tijd.

Als de IOW voor onbepaalde tijd wordt ingevoerd, betekent dit in feite dat deze regeling de functie van de IOAW overneemt voor 60-plussers. Als gevolg van het soepelere regime (met name de afwezigheid van de partnerinkomtoets) zullen er meer 63-plussers een uitkering ontvangen in de IOW ten opzichte van de IOAW. De structurele uitkeringslasten bedragen in dat geval circa €3 miljoen per jaar extra bovenop de uitkeringslasten IOAW.

6.2. Uitvoerings- en implementatiekosten

De leden van de PvdA-fractie vragen of de regering aan kan geven waarom zij de eenmalige implementatiekosten (40% van de extra uitkeringslasten die de IOW naar verwachting ten

opzichte van de IOAW met zich meebrengt) niet te hoog vindt. Ook vragen deze leden of de regering nog altijd uitgaat van eenmalige implementatiekosten van €5,2 miljoen en op welke wijze de Tweede Kamer wordt geïnformeerd over de aanpassing van de uitvoeringskosten en re-integratiekosten.

De eenmalige implementatiekosten bedragen in het gewijzigde wetsvoorstel €2 miljoen. De daling ten opzichte van het eerdere voorstel is gelegen in het feit dat de IOW systeemtechnisch nauw aansluit bij de voormalige vervolgitkering WW.

De IOW treedt in werking per 1 december 2009. In het kader van de besprekingen over het Jaarplan 2009 zal een geactualiseerd budget voor de IOW opgenomen worden. Dit budget vormt onderdeel van het Jaarplan dat ik zal aanbieden aan de Tweede Kamer. Ook in de begroting SZW van 2009 zal aandacht aan de IOW worden besteed.

HOOFDSTUK 7 EVALUATIE

De leden van de PvdA-fractie vragen of het volgens de regering nodig is een nulmeting uit te voeren van de werkgelegenheidsperspectieven voor de doelgroep van de IOW op dit moment. Zo nee, waarom niet?

De voor de evaluatie en voor de bedoelde nulmeting benodigde gegevens (de werkgelegenheidsontwikkeling, de kans om werkloos te worden, de kans om weer werk te vinden) zijn in reguliere statistieken beschikbaar. Een aparte nulmeting is daarom niet noodzakelijk. Daar waar nodig – bijvoorbeeld voor het meten van het gebruik van de IOW - zal aanvullende informatie worden verzamelen. De IOW zal tijdens de evaluatie tevens getoetst worden aan de dan vigerende arbeidsmarktomsomstandigheden van ouderen.

ARTIKELSGEWIJS

Artikel 63 Inwerkingtreding

De leden van de CDA-fractie vragen wat de gewenste inwerkingtredingsdatum is van deze wet en of de wet terugwerkt tot 1 oktober 2006.

De inwerkingtredingsdatum van de IOW is 1 december 2009. Er is geen noodzaak de wet terugwerkende kracht te verlenen. De voorwaarden voor de duur van de nieuwe WW-uitkering¹⁰, in combinatie met de voorwaarden voor het recht op IOW, brengen met zich mee dat een recht op IOW-uitkering op zijn vroegst 38 maanden na 1 oktober 2006 (de eerste werkloosheidsdag op grond van de nieuwe WW), dus op 1 december 2009, kan ontstaan¹¹.

¹⁰ Wet wijziging WW-stelsel, Staatsblad 2006, 303.

¹¹ De 60-jarige werkloze die op 1 oktober 2006 werkloos wordt (de eerst mogelijke datum van de eerst mogelijke casus), is geboren in 1946 en wordt in 1964 18 jaar. Tot 1 januari 1998 heeft hij een fictief arbeidsverleden van 34 jaar. Van 1998 tot 1 oktober 2006 heeft hij minimaal 4 jaar en maximaal 8 jaar feitelijk arbeidsverleden (hij voldoet immers aan de arbeidsverledeneis). Deze werkloze heeft, bij voortdurende werkloosheid, recht op 38 maanden WW-uitkering en krijgt op 1 december 2009 recht op IOW-uitkering.

De leden van de CDA-fractie vragen tevens wanneer de regering verwacht de aanpassingswet aan de Kamer toe te zenden. Ook de leden van de PvdA-fractie vragen wanneer de regering de invoeringswet IOW naar de Kamer stuurt.

Het is de planning om de Invoerings- en aanpassingswet IOW in het najaar van 2008 naar de Kamer te zenden.

De Minister van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

(J.P.H. Donner)